

Öğretmenlerin Fen Bilimleri Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik, Tutum ve Görüşlerinin Belirlenmesi*

Zeynep Mine EĞERCİ¹

Pınar ÖZDEMİR ŞİMŞEK²

Makale Bilgisi

DOI: 10.21612/yader.2019.002

Makale Geçmişi

Geliş tarihi 08.11.2018

Kabul 25.12.2018

Anahtar Sözcükler

Fen eğitimi

Yaratıcı drama

Yaratıcı drama yöntemi

Öz yeterlik

Tutum

Öz

Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin fen bilimleri dersinde yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik düzeylerini, tutum düzeylerini ve görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Türkiye'nin farklı bölgelerinde görev yapan 425 fen bilimleri ve sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmanın nicel kısmında Altıntaş ve Kaya (2012) tarafından geliştirilmiş olan "Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz yeterlik ve Tutum Ölçeği" uygulanmıştır. Nitel kısmında ise 10 öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin fen bilimleri dersinde yaratıcı dramanın kullanımına yönelik öz yeterlik ve tutumlarının orta düzeyde olduğu, görüşlerine bakıldığında ise drama yönteminin öğrencileri derste aktif kıldığı, öz güvenlerini geliştirdiği, konularda kalıcılık sağladığı, somutlaşturmaya yardımcı olduğu ve derslerinin oldukça verimli geçtiği şeklinde görüş bildirdikleri görülmüştür.

Makale Türü

Özgün Makale

* Bu çalışma 2018 yılında Zeynep Mine EĞERCİ tarafından Doç. Dr. Pınar Özdemir Şimşek danışmanlığında Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne sunulan "Öğretmenlerin Fen Bilimleri Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik, Tutum ve Görüşlerinin Belirlenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

1 Fen Bilimleri Öğretmeni, MEB Gazi Üniversitesi Vakfı Özel Ortaokulu, Ankara, Türkiye. E-posta: minegndgn@gmail.com.
Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0001-9138-9258>

2 Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara, Türkiye. E-posta: pozdem@hacettepe.edu.tr
Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-0360-4446>

Determination of Teachers' Self-Efficacy, Attitudes and Opinions Toward Instruction of Science Course Through Drama Method

Article Info

DOI: 10.21612/yader.2019.002

Article History

Received 08.11.2018

Accepted 25.12.2018

Keywords

Science education

Creative drama

Creative drama method

Self-efficacy

Attitu

Abstract

The aim of this study is to determine the self-efficacy, attitude levels and opinions of teachers in using the creative drama method in the science course. This study and the research group was consisted of 425 science and classroom teachers who worked in different geographical regions of Turkey in the 2016-2017 academic year. In the quantitative part of the research, "Self-efficacy and Attitude Scale Toward the Process of Science and Technology with Drama Method" developed by Altıntaş and Kaya (2012) was applied as data collection tools. In the qualitative part of the study, semi-constructed interviews were conducted with 10 teachers. As a result of the research, it was observed that the self-efficacy and attitude of teachers to use creative drama in the science class was moderate level, According to the teachers' opinions, the method of drama that makes students active in class, develop their self-confidence, which enables durability issues were seen as very fruitful and has helped to embody lessons.

Article Type

Research paper

Giriş

Günümüzde bilgi ve teknoloji hızla gelişmekte ve birçok alanda etkili olmaktadır. Çağın gereklerine, getirdiklerine uyum sağlamak için gelişen ve değişen alanlardan birisi de eğitimidir. Eğitim sisteminde yapılacak olan yenilik çalışmalarının öğretim yöntem ve tekniklerini, ders içi-ders dışı çeşitli etkinlikleri kapsamaya gerekmektedir (Özden, 2008). Eğitimin amacı bilgi yüklemek değil, bireyin zihinsel gelişimine katkıda bulunmaktır. Bu nedenle bireylere geleneksel yöntemlerle bilgi yüklemek yerine öğrenme öğretilmelidir. Öğrenmeyi öğretmek için de öğrenme süreçlerinin etkili olabilmesi amacıyla uygun öğretim yöntem ve tekniklerinin seçilmesi, öğrenmeye öğrencinin de dahil edilmesini sağlayan, yaparak yaşayarak öğrenmelerin gerçekleştirilmesi için öğrenci merkezli yöntem ve tekniklere yer verilmesi gerekmektedir. Bu yöntemlerden biri de yaratıcı dramadır. Ders ortamında öğrenilen bilgilerin öğrencide kalıcılığının sağlanabilmesi için en önemli kurallardan biri, günlük yaşamda kullanılabilir olmasıdır ve öğretim yöntemlerinden yaratıcı drama da bu amaca hizmet eden bir yöntemdir (McComas, 1996). Çağdaş eğitim anlayışına oldukça yardımcı olan bu yöntemin tanımı kısaca San'a (1991) göre; bireylerin yaşantılarının, herhangi bir olayın, bir konunun ya da bir kavramın drama tekniklerinden yararlanılarak oyunsu süreçlerle canlandırmasıdır. Adıgüzel (2006) ise eğitimde kullanılan yaratıcı dramanın tanımını "Eğitim sürecinde ders kapsamındaki herhangi bir konuyu drama tekniklerinden yararlanarak, yaşantılardan yola çıkarak bir grupla canlandırmalar yapmaktır." şeklinde tanımlamıştır. Eğitimde yaratıcı dramanın kullanımı oldukça önemlidir. Yaratıcı drama bireyin aktif olmasını, kendisini ifade edebilmesini, yaşama farklı bakış açılarıyla bakabilmesini sağlamaktadır (Karadağ, Korkmaz, Çalışkan ve Yüksel, 2008). Somut öğrenmeler sağlama açısından fen bilimleri dersinde de yaratıcı dramanın etkili olacağı düşünülmektedir. Yaratıcı dramanın fen bilimleri dersinde bir yöntem olarak kullanılması, öğrenmenin kalıcı olmasına imkan sunmaktadır (Anneralla, 1999, Akt: Akkuş ve Özdemir, 2006). Fen dersi içerisinde yer alan etkinlikler yaratıcı drama yöntemi ile gerçekleştirildiğinde çocukların hayal dünyası gelişmekte ve çocuklar yeni fikirler üretebilmektedirler. Drama hem bir disiplin hem de bir öğretim yöntemidir ve pek çok alanda kullanılır. Öğrenme süreci belli bir yaş dilimi kısıtlamasına dahil olmadığı için yaratıcı dramanın bir yöntem olduğu ve bu özelliği ile öğretme-öğrenme yaşantılarının paylaşılmasındaki yeri kolaylıkla anlaşılabilir (Üstündağ, 2016).

Yaratıcı drama yöntemi beş duyu organına hitap etmesi nedeniyle fen bilimleri dersinde soyut kalan en zor konuların bile öğrenilmesine imkân sağlamaktadır. Yapılan çalışmalarda fen eğitiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasının bireyin kendini daha iyi tanımasını ve yaparak yaşayarak öğrenmesini sağladığı görülmüştür (Sofuoğlu ve Dalkılıç, 1999). Fen bilimleri dersleri öğrencileri merak etmeye, problem çözmeye, yeni çözümler üretmeye ve onların öğrendiklerini günlük yaşama uygulayabilmelerine imkan sağlamaktadır. Bu nedenle öğretmenler öğrencilerini destekler konumda olmalıdır. Ancak fen bilimleri dersinde öğretmenlerinin öğrencilerini destekleyebilmesi, onların öz yeterlik inançlarının yüksek ve tutumlarının olumlu olmasına bağlıdır. Öğretmenin öz yeterlik inancı ne kadar yüksekse öğrencilerini de o yeterliğe göre eğitir. Bu nedenle yeni eğitim sisteminde çağdaş öğretim yöntemlerini kullanabilen, bunları uygulayabilen, bu yöntemlere karşı öz yeterlik inancı yüksek olan ve olumlu tutum sergileyen öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Son yıllarda öğretmenlerin öz yeterlik ve tutumlarını incelemek amacıyla birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar ile birlikte öğretmenlerin kendi yetersizliklerinin ve tutumlarının farkına vardıkları görülmüştür. Öğretmenlerin kendilerinin farkına varmalarını sağlamak, onlara kendilerini

geliştirme imkanı sunmak amacıyla bu tarz çalışmalar yapılmakta ve eğitim sisteminin gelişimine katkıda bulunmaktadır. Bu gereksinimler doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi ve alt problemler oluşturulmuştur. Araştırmada “Öğretmenlerin drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik öz yeterlik düzeyleri, tutum düzeyleri ve görüşleri nelerdir?” sorusuna cevap bulmak amaçlanmaktadır. Bu problem cümlesine ait alt problemler ise şu şekildedir:

1. Öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik öz yeterliklerinin genel dağılımları nasıldır?
2. Öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik tutumlarının genel dağılımları nasıldır?
3. Öğretmenlerin demografik değişkenlere bağlı olarak (cinsiyet, branş, yaratıcı drama geçmişleri, mesleki deneyim, çalışılan bölge, çalışılan kurum) yaratıcı drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik öz yeterlik puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Öğretmenlerin demografik değişkenlere bağlı olarak (cinsiyet, branş, yaratıcı drama geçmişleri, mesleki deneyim, çalışılan bölge, çalışılan kurum) yaratıcı drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. Öğretmenlerin drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik görüşleri nelerdir?

Yukarıda belirtilen sorulara yanıt aranarak, çalışmanın literatürde kendine az miktarda çalışma alanı edilmiş öğretmenlerin öz yeterlik ve tutumlarının ölçülmesine dair çalışmalara yol gösterici olacağı düşünülmüştür.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmada karma yöntem desenlerinden açıklayıcı sıralı desen (açıklayıcı sıralı desen) kullanılmış olup bu desenin de biçimlerinden en yaygın olarak kullanılan “Prototip Takip Eden Açıklamalar Biçimi” kullanılmıştır. Bu biçim gereği araştırmada öncelikle nicel veriler toplanmış, analizi yapılmış ve daha sonra nitel veriler kullanılmıştır. Son olarak da nicel ve nitel bulgular genel olarak yorumlanarak genel bir sonuca vardırılmış ve verilerin birbirini destekleyip desteklemediğine bakılmıştır. Nitel veriler ve nitel verilerin analizinde ise katılımcı görüşleri ile derinlemesine geliştirilmiş ve açıklanmıştır (Creswell, 2003; Tashakkori ve Teddlie,1998). Bu araştırmada nicel verilerin analizinde betimleyici ilişkisel tarama modeli kullanılırken nitel verilerin çözümlenmesinde ise betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Karma desene sahip olan araştırmanın nicel boyutunun çalışma grubunu Türkiye'nin farklı bölgelerinde ve farklı illerinde görev yapmakta olan 425 fen bilimleri ve sınıf öğretmeni oluşturmakta, nitel boyutunu ise 10 fen bilimleri ve sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Ayrıca, bu araştırmadaki nitel verilerin toplanması için oluşturulan çalışma grubunun örneklem seçiminde, görüşme yapılacak kişilere ulaşmada kolaylık sağlamak açısından kolay ulaşılabilir (convencience sampling) örneklem

teknîği kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Nitel verilerin toplanmasında ise basit seçkisiz örnekleme tekniği kullanılmıştır.

Tablo 1. Görüşme Formuna Katılan Öğretmenlerin Yüzdesel Analizi

Değişkenler	f	%
Cinsiyet		
Kadın	8	80
Erkek	2	20
Mezun olunan lise		
AL	5	50
AÖL	3	30
DL	2	20
Mezun olunan üniversite		
HÜ	9	90
CÜ	1	10
Branş		
Fen	8	80
Sınıf	2	20
Deneyim		
1-5	10	100
6-10	0	0
11-15	0	0
Sahip olunan eğitim anlayışı		
Çağdaş	7	70
Geleneksel	0	0
İkisi de	3	30

Görüşmeye katılan öğretmenlerin analizleri incelendiğinde, görüşmeye katılan 10 öğretmenden 8'inin (%80) kadın olduğu, 2'sinin (%20) erkek olduğu görülmektedir. Öğretmenlerden 5'i (%50) Anadolu Lisesi mezunu, 3'ü (%30) Anadolu Öğretmen Lisesi mezunu, 2'si (%20) ise düz lise mezunudur. Araştırmacıların 9'unun (%90) Hacettepe Üniversitesi'nden mezun, 1'inin (%10) Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nden mezun olduğu görülmüştür. Katılımcı öğretmenlerden 8'i (%80) fen bilimleri öğretmeni, 2'si (%20) ise sınıf öğretmendir. Öğretmenlerin 10'u (%100) da 1-5 yıl arası deneyime sahiptir. Öğretmenlerden 7'si (%70) çağdaş eğitim anlayışına sahip, 3'ü (%30) hem çağdaş hem de geleneksel anlayışa sahip olup, sadece geleneksel anlayışa sahip olan öğretmen bulunmamaktadır.

Tablo 2. Öz Yeterlik ve Tutum Ölçeğine Katılan Öğretmenlerin Yüzdese Analizi

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	120	28,2
	Kadın	305	71,8
	Toplam	425	100,0
Branş	Sınıf Öğretmeni	80	18,8
	Fen Bilgisi Öğretmeni	345	81,2
	Toplam	425	100,0
Çalışılan Kurum	Devlet Okulu	326	76,7
	Özel Okul	99	23,3
	Toplam	425	100,0
Çalıştığı Bölge	Marmara	82	19,3
	Karadeniz	40	9,4
	Akdeniz	22	5,2
	Ege	38	8,9
	İç Anadolu	123	28,9
	Güneydoğu Anadolu	65	15,3
	Doğu Anadolu	55	12,9
	Toplam	425	100,0
Meslekte Çalışma Süresi	1-5	277	65,2
	6-10	84	19,8
	11 Yıl ve üzeri	64	15,1
	Toplam	425	100,0
Daha Önce Yaratıcı Drama Eğitimi Alma Durumu	Evet	211	49,6
	Hayır	214	50,4
	Toplam	425	100,0

Öğretmenler cinsiyet değişkenine göre 120'si (%28,2) erkek, 305'i (%71,8) kadın olarak dağılmaktadır. Öğretmenler branş değişkenine göre 80'i (%18,8) sınıf öğretmeni, 345'i (%81,2) fen bilgisi öğretmeni olarak dağılmaktadır. Öğretmenler çalışılan kurum değişkenine göre 326'sı (%76,7) devlet okulu, 99'u (%23,3) özel okul olarak dağılmaktadır. Öğretmenler bölge değişkenine göre 82'si (%19,3) Marmara, 40'ı (%9,4) Karadeniz, 22'si (%5,2) Akdeniz, 38'i (%8,9) Ege, 123'ü (%28,9) İç Anadolu, 65'i (%15,3) Güneydoğu Anadolu, 55'i (%12,9) Doğu Anadolu olarak dağılmaktadır. Öğretmenler meslekte çalışma süresi değişkenine göre 277'si (%65,2) 1-5, 84'ü (%19,8) 6-10, 64'ü (%15,1) 11 yıl ve üzeri olarak dağılmaktadır. Öğretmenler daha önce yaratıcı drama eğitimi alma durumu değişkenine göre 211'i (%49,6) evet, 214'ü (%50,4) hayır olarak dağılmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada karma araştırma yöntemi kapsamında öz yeterlik ölçeği, tutum ölçeği ve görüşme formu olmak üzere nitel ve nicel veri toplama araçları kullanılmıştır.

Öz yeterlik ölçeği: Bu çalışma kapsamında Altıntaş ve Kaya (2012) tarafından geliştirilmiş olan "Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz yeterlik Ölçeği" kullanılmıştır. Bu ölçek 5'li likert tipinde bir ölçek olup öz yeterlik ölçeği kısmındaki çalışmada

(1) tamamen yetersizim, (2) yetersizim, (3) kararsızım, (4) yeterliyim, (5) tamamen yeterliyim seçeneklerinden oluşmaktadır. Ayrıca ölçek yaratıcı drama yöntemine ilişkin öğretmen adaylarının öz yeterliklerini tespit etmeye yönelik 10 maddeden oluşmaktadır. Örnekleme uygulanan ölçeğin güvenilirliği Cronbach's Alpha=0,943 olarak yüksek bulunmuştur. Bu da ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçek, çalışma kapsamında 2016-2017 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin farklı bölgelerinde görev yapan 425 fen bilimleri ve sınıf öğretmenine uygulanmıştır. Bunlardan 80 tanesi sınıf, 345 tanesi ise fen bilimleri öğretmenidir.

Tutum ölçeği: Bu çalışmada Altıntaş ve Kaya (2012) tarafından geliştirilmiş olan "Drama Yöntemi ile Fen ve teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek çalışma kapsamında 2016-2017 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin farklı bölgelerinde görev yapan 425 öğretmene uygulanmıştır. Bu ölçek 5'li likert tipinde bir ölçek olup tutum ölçeği kısmı (1) kesinlikle katılmıyorum, (2) katılmıyorum, (3) kararsızım, (4) katılıyorum, (5) kesinlikle katılıyorum seçeneklerinden oluşmaktadır. Ölçek yaratıcı drama yöntemine yönelik öğretmen tutumlarını tespit etmeye yönelik 17 maddeden oluşmaktadır. Örnekleme uygulanan ölçeğin güvenilirliği Cronbach's Alpha=0,909 olarak yüksek bulunmuştur. Bu da ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Görüşme formu: Görüşmede araştırmacının hedefi, önceden hazırlanmış olduğu soruları çalışma grubuna yönelterek hedeflenen konu hakkında karşısındaki kişinin düşünce ve duygularını ortaya çıkarmaktır. Bu çalışmada öğretmenlerin drama yöntemine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla ölçek uygulaması sonunda yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmacı tarafından öncelikle görüşme formu hazırlarken uyulması gereken kurallar kapsamında yeterli alanyazın taraması yapılarak ve uzman görüşü alınarak taslak form halinde hazırlanmıştır. Hazırlanan taslak form alt problemlere uygun olacak şekilde uzman görüşü ile şekillendirilmiş, gerekli ekleme ve çıkarmalar yapılmıştır. Form; ısınma ve tanıma sorularının dışında, öğretim yöntemlerine yönelik, öğrencilere yönelik ve yaratıcı drama yöntemine yönelik olmak üzere toplam 4 temadan oluşacak şekilde hazırlanmış ve her bir başlık altında temalara yönelik minimum 3-4 soruya yer verilmiştir. Soru yapılarının kolay anlaşılabilir olmasına ve açık uçlu olmasına, genelden özele doğru sıralanmasına dikkat edilmiştir. Son olarak, görüşme yapılan bireyin soruyu daha iyi anlamasına yardımcı olması için alternatif sorular ve sondalar eklenmiş ve pilot uygulaması yapıldıktan sonra 24 açık uçlu soru ile görüşmeye hazır hale getirilmiştir.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmada öncelikle internet üzerinden ya da birebir görüşme ile aktif bir şekilde Türkiye'nin farklı bölgelerinde görev yapmakta olan 425 fen bilimleri ve sınıf öğretmenine özyeterlik ve tutum ölçeği uygulanmış olup, alınan yanıtlar neticesinde bu öğretmenler arasından rastgele ancak ulaşılabilirliği daha kolay olacak şekilde 10 fen bilimleri ve sınıf öğretmeni seçilmiş, bu öğretmenlere de ölçeği destekleyecek nitelikte yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Nicel araştırma kapsamında öğretmenlere uygulanan Altıntaş ve Kaya (2012) tarafından geliştirilmiş olan "Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz yeterlik ve Tutum Ölçeği" sonucunda elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli

verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında tek yönlü (One way) ANOVA testi kullanılmıştır. ANOVA testi sonrasında oluşan farklılıkları belirlemek adına tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır. Nitel araştırma kapsamında ise yarı yapılandırılmış görüşme formu gereği öncelikle verilerin kodlanması ve temalanması işlemi yapılmış, temalar anlaşılır bir şekilde açıklanmış ve araştırmacı tarafından yorumlanarak verilerin düzenlenmesi sağlanmıştır.

Bulgular

Bu araştırmada, öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemi ile fen derslerinin işlenmesine yönelik öz yeterlik, tutum ve görüşleri incelenmiştir. Çalışmada öğretmenlerin öz yeterliklerinin ve tutumlarının ölçülerek görüşlerinin alınması nedeni ile nicel ve nitel veriler birlikte toplanmıştır ve elde edilen sonuçlar birlikte yorumlanmıştır. Bu bölümde toplanan verilerin analizi ile elde edilen bulgular ve yorumlar alt problem sırasına göre sunulmuştur.

Öğretmenlerin Drama Yöntemi ile Fen Bilimleri Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz Yeterliklerinin Genel Dağılımlarına İlişkin Bulgular

Tablo 3. Öğretmenlerin Öz Yeterlik Ölçeğine Vermiş Oldukları Yanıtların Genel Dağılımları

	Tamamen yetersizim		Yetersizim		Kararsızım		Yeterliyim		Tamamen yeterliyim		Ort	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Eğitsel Bir Yöntem Olan Drama Yönteminin Ne Olduğu Konusunda	14	3,3	98	23,1	81	19,1	215	50,6	17	4,0	3,289	0,973
Dramada Kullanılan Yöntem ve Teknikleri Uygulamada	22	5,2	125	29,4	112	26,4	151	35,5	15	3,5	3,028	1,000
Drama Uygulama Aşamaları Konusunda	16	3,8	139	32,7	111	26,1	147	34,6	12	2,8	3,000	0,969
İhtiyaçlara Göre Bir Drama Hazırlamada	24	5,6	119	28,0	105	24,7	167	39,3	10	2,4	3,047	0,997
Drama Yönteminde Ders Materyallerini (Araç ve Gereçleri) Geliştirip Kullanmada	24	5,6	113	26,6	110	25,9	168	39,5	10	2,4	3,064	0,990
Drama Yönteminde Kullanılan Araç ve Gereçleri Kullanmanın Gerekliliği ve Önemi Konusunda	16	3,8	85	20,0	70	16,5	228	53,6	26	6,1	3,384	0,994
Drama Yönteminde Uygulanan Grup Değerlendirmesini Yapmada	14	3,3	136	32,0	92	21,6	165	38,8	18	4,2	3,087	1,002

Öğretmenlerin Fen Bilimleri Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik,
Tutum ve Görüşlerinin Belirlenmesi

Uygulamalar Esnasında Öğrencileri Gözlemleyerek ve Yorumlayarak Süreç Değerlendirmesi Yapmada	14	3,3	97	22,8	87	20,5	203	47,8	24	5,6	3,296	0,989
Uygulama Esnasındaki Eğitici Tartışmaları Yönlendirmede	12	2,8	81	19,1	112	26,4	198	46,6	22	5,2	3,322	0,935
Sonuç Değerlendirmede Kullanılan Testleri/formları Geliştirip Kullanmada	24	5,6	131	30,8	113	26,6	137	32,2	20	4,7	2,995	1,023

Uygulanan öz yeterlik ölçeği kapsamında 425 öğretmene sorulmuş olan 10 sorudan alınan yanıtlara göre; öğretmenlerin genel olarak yaratıcı drama yöntemini tanıma, kullanma, kullanılmasının önemli olduğunu vurgulama ve değerlendirme süreçlerinde kendilerini yeterli gördükleri saptanmıştır. Bu yanıtlar öğretmenlerin drama eğitimi almış olsalar da olmasalar da kendilerini yaratıcı drama yöntemi, yaratıcı dramanın uygulanması ve değerlendirilmesi hakkında yeterli gördükleri, drama ile ilgili bilgi sahibi oldukları ve yeterli bir öz yeterliğe sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir. Yanıtlar çerçevesinde öğretmen adaylarına eğitim fakültelerinde verilen eğitimlerle ya da öğretmenlerin mesleğe başladıktan sonra almış oldukları hizmet içi veya hizmet dışı eğitimlerle yaratıcı drama kavramına dair bilgi sahibi oldukları söylenebilir. Bir şekilde yaratıcı drama kavramı konusunda kulak dolgunluğuna erişen öğretmenlerin kendilerini bu konuda yeterli gördükleri ve yaratıcı drama yöntemini uygulayabilme konusunda yeterli donanıma sahip olduklarını düşündükleri şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmenlerin Drama Yöntemi ile Fen Bilimleri Dersinin İşlenmesine Yönelik Tutumlarının Genel Dağılımlarına İlişkin Bulgular

Tablo 4. Öğretmenlerin Tutum ile İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Drama Yönteminin Fen Derslerini Kolaylaştırdığına İnanıyorum	4	0,9	2	0,5	42	9,9	255	60,0	122	28,7	4,151	0,684
Drama Yönteminin Dersi Eğlenceli Hale Getirmekten Çok Daha Fazla Kazanımı Olduğuna İnanıyorum	0	0,0	4	0,9	32	7,5	254	59,8	135	31,8	4,224	0,618

Drama Uygulamalarıyla Fen Derslerinin İşlenmesinin, Öğrencilerin Fen Derslerine Karşı Olumlu Bir Tutum Geliştirmelerine Katkı Sağladığına İnanıyorum	0	0,0	2	0,5	29	6,8	234	55,1	160	37,6	4,299	0,613
Fen Derslerinde, Öğrencilerin Empatik Düşünme Becerilerini Geliştirmede Drama Yöntemini Tercih Ederim	0	0,0	4	0,9	65	15,3	249	58,6	107	25,2	4,080	0,661
Drama Yönteminin Öğrencilerin Hayal Gücünü Geliştirdiğine İnanıyorum	0	0,0	2	0,5	17	4,0	212	49,9	194	45,6	4,407	0,592
Drama Yöntemi İle Fen Dersi İşlemenin Zaman Kaybına Yol Açacağına İnanıyorum	118	27,8	168	39,5	75	17,6	52	12,2	12	2,8	2,228	1,072
Fen Derslerini Daha Etkili ve Kalıcı Hale Getirmek İçin Drama Yöntemini Seçerim	4	0,9	20	4,7	74	17,4	260	61,2	67	15,8	3,861	0,766
Fen ve Teknoloji Derslerinde Drama Uygulamalarından Faydalanmanın, Öğretmenlerin Araştırmacı ve Sorgulayıcı Yönünü Geliştirmede Yararlı Olacağına İnanıyorum	0	0,0	6	1,4	38	8,9	246	57,9	135	31,8	4,200	0,652
Drama Yönteminin Fen Derslerini Kolaylaştırdığına İnanıyorum	2	0,5	4	0,9	50	11,8	251	59,1	118	27,8	4,127	0,678
Drama Yönteminin Öğrencilere İletişim Becerisi Kazandırdığına İnanıyorum	0	0,0	0	0,0	14	3,3	238	56,0	173	40,7	4,374	0,548
Drama Yöntemine Göre Ders Planı Hazırlamanın Zor Olduğuna İnanıyorum	16	3,8	122	28,7	124	29,2	137	32,2	26	6,1	3,082	1,000

Öğretmenlerin Fen Bilimleri Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik,
Tutum ve Görüşlerinin Belirlenmesi

Drama Yöntemi İle Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesi Fene Karşı Olumlu Tutum Geliştirir	0	0,0	0	0,0	27	6,4	235	55,3	163	38,4	4,320	0,588
Drama Uygulamalarından Faydalanmanın Hem Öğretmenin Hem De Öğrencilerin Motivasyonunu Artırdığına İnanıyorum	2	0,5	2	0,5	22	5,2	243	57,2	156	36,7	4,292	0,629
Drama Yöntemi İle Başta Hedeflenen Kazanımlara Ulaşamadığına İnanıyorum	55	12,9	210	49,4	86	20,2	60	14,1	14	3,3	2,454	0,995
Drama Yöntemi İle Ders İşlenirken En Büyük Problemin Gürültü Olduğuna İnanıyorum	14	3,3	94	22,1	129	30,4	158	37,2	30	7,1	3,226	0,979
Drama Yönteminin, Öğrenci - Öğretmen ve Öğrenci -öğrenci Arasındaki Etkileşimi Artırdığına İnanıyorum	0											
Göreve Başladığımda, Öğretim Durumları Esnasında Drama Uygulamalarına Sıkça Yer Veririm	8	1,9	74	17,4	125	29,4	186	43,8	32	7,5	3,376	0,921

Uygulanan tutum ölçeği kapsamında 425 öğretmene sorulmuş olan 17 sorudan alınan yanıtlara göre; öğretmenlerin genel olarak yaratıcı drama yöntemine, drama yöntemi ile dersin işlenmesine, drama yöntemi ile işlenen dersin kolay ve daha kalıcı öğrenmeler sağladığına, drama yöntemi ile işlenen dersin etkileşimi ve iletişimi arttırdığına, öğrenci ve öğretmeni motive ettiğine ve öğrencilerin hayal gücünü geliştirmesine karşı olumlu bir tutuma sahip oldukları görülmüştür. Ancak drama yöntemine yönelik ders programı hazırlamanın zor olduğuna, sınıf içerisinde gürültüye neden olduğuna ve drama yöntemini uygulamanın zaman kaybına yol açtığına da değinmişlerdir. Öğretmenlerin fen dersinin yaratıcı drama yöntemi ile işlenmesine yönelik tutumlarının genel olarak olumlu yönde olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin Demografik Değişkenlere Bağlı Olarak Drama Yöntemi ile Fen Bilimleri Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz Yeterliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 5. Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Bölgelere Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Öz Yeterlik	Marmara	82	3,115	0,792	0,992	0,430
	Karadeniz	40	3,340	0,703		
	Akdeniz	22	3,382	0,842		
	Ege	38	3,232	1,085		
	İç Anadolu	123	3,061	0,975		
	Güneydoğu Anadolu	65	3,194	0,743		
	Doğu Anadolu	55	3,073	0,743		

Araştırmaya Marmara Bölgesinden 82, Karadeniz Bölgesinden 40, Akdeniz Bölgesinden 22, Ege Bölgesinden 38, İç Anadolu Bölgesinden 123, Güneydoğu Anadolu Bölgesinden 65, Doğu Anadolu Bölgesinden ise 55 öğretmen katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin öz yeterlik puanları ortalamalarının bölge değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 6. Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Meslekte Çalışma Süresine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Öz Yeterlik	1-5	277	3,230	0,808	3,776	0,024	1 > 3
	6-10	84	3,060	0,896			
	11 yıl ve üzeri	64	2,931	0,992			

Araştırmaya 1-5 yıl deneyime sahip olan 277, 6-10 yıl deneyime sahip olan 84, 11 yıl ve üzeri deneyime sahip olan 64 öğretmen katılmıştır. Çalışma grubuna bakıldığında yeni mezun öğretmenlerin fazlalığı dikkat çekmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin öz yeterlik puan ortalamalarının meslekteki kıdem demografik değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda meslekteki çalışma sürelerine göre grupların karşılaştırılmasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($F=3,776$; $p=0.024<0.05$). Ortaya çıkan farklılıkların nedenlerini belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Meslekte çalışma süresi 1-5 olanların öz yeterlik puanları ($3,230 \pm 0,808$), meslekte çalışma süresi 11 yıl ve üzeri olanların öz yeterlik puanlarından ($2,931 \pm 0,992$) yüksek bulunmuştur. Bu bulguya ilkin olarak yeni çağın gerekleri doğrultusunda çağdaş yöntemle verilen eğitimlerde ve öğretmen yetiştiren programlarda yaratıcı dramının daha çok önem kazandığı, öğretmenlerin yaratıcı drama konusunda bilinçlendiği, geleneksel eğitimle yetiştirilmiş öğretmenlerin yine geleneksel eğitime devam ettikleri ve yaratıcı drama hakkında yetersiz kaldıkları ve dramayı derslerinde kullanmaya gerek duymadıkları söylenebilir. Ulaşılan bu bulgu Yapıcı (2015)'nin öz yeterliklerin mezuniyet durumlarına ve kıdemlerine göre anlamlı farklılıklar gösterdiğini ve Maden (2010)'in drama yöntemine yönelik öz yeterlik düzeyleri arasında mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir fark gördüğü bulgusu ile örtüşmektedir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Branşlara Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Öz Yeterlik	Sınıf Öğretmeni	80	3,268	0,818	1,342	0,180
	Fen Bilgisi Öğretmeni	345	3,124	0,869		

Araştırmaya 80 sınıf öğretmeni ve 345 fen bilgisi öğretmeni katılmış olup fen bilgisi öğretmenlerinin sayıca fazla olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin öz yeterlik puanlarının ortalamalarının branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Bu bulgular sınıf öğretmenliği ve fen bilimleri öğretmenliği bölümlerinden mezun öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemine dair yeterli bilgiye sahip oldukları ve yaratıcı drama yöntemi konusunda kendilerini yeterli gördükleri şeklinde yorumlanabilir. Ancak ulaşılan bu bulgu Güler ve Kandemir (2015)'in sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenlerine göre daha yüksek öz yeterliğe sahip olduğu bulgusu ile örtüşmemektedir.

Tablo 8. Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Cinsiyete Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Öz Yeterlik	Erkek	120	3,125	0,939	-0,395	0,693
	Kadın	305	3,162	0,829		

Araştırmaya 120 erkek, 305 kadın öğretmen katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin öz yeterlik puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Bu bulgu sonucunda hem erkek hem de kadın öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemine dair kendilerini yeterli gördükleri düşünülebilir. Yapılmış olan birçok çalışma da bu sonucu desteklemektedir. Araştırma bulguları doğrultusunda Azar (2012)'in öz yeterliklerin cinsiyete göre değişmediği, Altunçekiç, Koray ve Yaman (2004)'a göre fen eğitimi alan adayların öz yeterliklerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farkın görülmediği, Maden (2010)'in Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemine yönelik öz yeterlik düzeyleri arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farkın olmadığı ve Yapıcı (2010)'nın öz yeterlik düzeyinin cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermediği bulgularıyla da örtüşmektedir.

Tablo 9. Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Daha Önce Yaratıcı Drama Eğitimi Alma Durumlarına Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Öz Yeterlik	Evet	211	3,588	0,657	12,004	0,000
	Hayır	214	2,721	0,821		

Öğretmenlerin öz yeterlik puanları ortalamalarının daha önce yaratıcı drama eğitimi alma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=12.004$; $p=0.000<0,05$). Daha önce yaratıcı drama eğitimi alanların öz yeterlik puanları ($x=3,588$), daha önce yaratıcı drama eğitimi almayanların öz yeterlik puanlarından ($x=2,721$) yüksek bulunmuştur. Böylece yaratıcı drama eğitimi alanların, eğitim almayanlara göre kendilerini daha yeterli buldukları

görülmüştür. Tablo 9 incelendiğinde göre yaratıcı drama eğitimi alan öğretmenlerin öz yeterlik puanları yaratıcı drama eğitimi almamış olan öğretmenlerin öz yeterlik puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu esasında tahmin edilebilir bir sonuçtur. Çünkü yaratıcı drama eğitimi almış bireyler yaratıcı drama hakkında bilgi sahibi olduklarından dolayı, sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerinde yaratıcı dramayı kullanmak konusunda daha cesur ve daha aktif olacaklardır. Kendine güvenebilen, kendini çağdaş eğitim boyutuna yükseltmiş olan öğretmenlerin öğrencilerini de aynı şekilde yetiştirmeye istekli olacakları söylenebilir.

Tablo 10. Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Çalışılan Kuruma Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Öz Yeterlik	Devlet Okulu	326	3,083	0,823	-3,004	0,006
	Özel Okul	99	3,377	0,943		

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 326'sı devlet okulunda, 99'u özel okulda çalışmakta olup, öz yeterlik puanları ortalamalarının çalışılan kurum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-3.004$; $p=0.006<0,05$). Özel okulda çalışanların öz yeterlik puanları ($x=3,377$), devlet okulunda çalışanların öz yeterlik puanlarından ($x=3,083$) yüksek bulunmuştur. Bulgura göre özel okullarda çalışan öğretmenlerin öz yeterlik puanlarının devlet okullarında çalışan öğretmenlerin öz yeterlik puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum da özel okullarda yaratıcı dramaya yönelik teşvik ve çalışmalar daha fazla yer almakta, yaratıcı drama yönteminin uygulanabilmesi için fiziksel koşulların sağlanmasına daha çok önem verilmekte, öğrencilerin kalıcı öğrenmeler gerçekleştirebilmeleri için özverili davranılması adına öğretmenlerin yetiştirilmesine katkı sağlamaktadır şeklinde yorumlanabilir. Devlet okullarında yaratıcı dramaya teşvikin daha az olması ve fiziki şartların yetersiz olması gibi çeşitli nedenlerle öğretmenlerin dramaya ilişkin öz yeterliklerinin düşük olmasına ve bu konuda yetersiz kalmalarına neden olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin Demografik Değişkenlere Bağlı Drama Yöntemi ile Fen Bilimleri Dersinin İşlenmesine Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 11. Öğretmenlerin Tutum Düzeylerinin Bölgeye Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Tutum	Marmara	82	3,907	0,594	4,173	0,000	2 > 1
	Karadeniz	40	4,185	0,351			4 > 1
	Akdeniz	22	4,021	0,337			2 > 5
	Ege	38	4,118	0,542			4 > 5
	İç Anadolu	123	3,864	0,468			2 > 6
	Güneydoğu Anadolu	65	3,812	0,425			4 > 6
	Doğu Anadolu	55	3,963	0,418			2 > 7

Elde edilen bulgulara bakıldığında yaratıcı drama yöntemi ile fen bilgisi derslerinin işlenmesine yönelik tutum puanının en yüksek olduğu bölge Karadeniz, en düşük olduğu bölge ise Güneydoğu Anadolu bölgesidir. Bu bulgular Erten ve Karademir'in 2013 yılında yapmış oldukları "Planlamış Davranış Teorisi" kapsamındaki doktora tezinde elde edilen bulgular ile benzerlik

göstermiştir. Bu çalışma doğrultusunda öğretmenlerin bölgelere göre tutumlarının değişkenlik göstermesi, bu değişikliğin sebebinin önem verdiği kişi, kurum veya kuruluşların kendilerinden istemelerine bağlı olduğu söylenebilir. Yani tutum puanlarının düşük olduğu bölgelere bakıldığında genellikle öğretmenlerin tutumlarının referans olarak gördüğü kişi ve kurumların beklentilerine bağlı olurken, öğretmenlerin tutum puanlarının yüksek olduğu bölgelerde ise referans aldığı kişilerden ziyade bu değişikliğin öğretmenlerin kendi tutumlarından kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 12. Öğretmenlerin Tutum Düzeylerinin Meslekte Çalışma Süresine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Tutum	1-5	277	3,945	0,510	0,653	0,521
	6-10	84	3,888	0,459		
	11 yıl ve üzeri	64	3,974	0,406		

Araştırmaya 1-5 yıl deneyime sahip olan 277, 6-10 yıl deneyime sahip olan 84, 11 yıl ve üzeri deneyime sahip olan 64 öğretmen katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tutum puanları ortalamalarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Öğretmenlerin öz yeterlik puanları arasında farklılıklar olsa da tutum puanları arasında farkın olmaması, eski nesil öğretmenlerin dramaya yönelik öz yeterlikleri olmasa da dramaya ilişkin tutumlarının ve bakış açılarının olumlu olduğunu düşündürmektedir.

Tablo 13. Öğretmenlerin Tutum Düzeylerinin Branşa Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Tutum	Sınıf Öğretmeni	80	3,909	0,513	-0,599	0,550
	Fen Bilgisi Öğretmeni	345	3,945	0,479		

Araştırmaya 80 sınıf öğretmeni, 345 fen bilgisi öğretmeni katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tutum puanları ortalamalarının branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Bu sonucun ortaya çıkması, araştırmaya katılan sınıf öğretmeni ve fen bilgisi öğretmeni dağılımlarının dengeli olmamasından kaynaklanabilir.

Tablo 14. Öğretmenlerin Tutum Düzeylerinin Cinsiyete Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Tutum	Erkek	120	3,821	0,558	-3,165	0,002
	Kadın	305	3,984	0,446		

Araştırmaya 120 erkek, 305 kadın öğretmen katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tutum puan ortalamalarının cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-3.165$; $p=0.002<0,05$). Kadınların tutum puanları ($x=3,984$), erkeklerin tutum puanlarından ($x=3,821$) yüksek bulunmuştur. Bu sonuç bağlamında veri toplama aşamasında da görülmüştür ki kadın öğretmenlerin dersini geleneksel yöntemlerle anlatıp o günkü ders konusunu geçiştirmekten ziyade kalıcı öğrenmelere daha çok özen gösterdiği, yeni öğretim yöntemlerini kullanabilmeye daha istekli oldukları, kendilerini geliştirmeye daha açık oldukları söylenebilir.

Tablo 15. Öğretmenlerin Tutum Düzeylerinin Daha Önce Yaratıcı Drama Eğitimi Alma Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Tutum	Evet	211	4,108	0,416	7,627	0,000
	Hayır	214	3,771	0,491		

Araştırmaya katılan öğretmenler arasında yaratıcı drama eğitimi alanların sayısı 211, almayanların sayısı ise 214'tür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tutum puanları ortalamalarının daha önce yaratıcı drama eğitimi alma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=7.627$; $p=0.000<0,05$). Daha önce yaratıcı drama eğitimi alanların tutum puanları ($x=4,108$), daha önce yaratıcı drama eğitimi almayanların tutum puanlarından ($x=3,771$) yüksek bulunmuştur. Bu bulgu beklenen bir sonuçtur çünkü yaratıcı drama eğitimi almış bir öğretmenin eğitim almamış bir öğretmene göre daha olumlu bir tutum sergilemesi beklenmektedir. Bu durum, yaratıcı drama eğitimi alan öğretmen derslerinde drama yöntemini daha çok kullanmakta ve bunun öğrenci üzerindeki olumlu etkilerini daha açık görebilmektedir, şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 16. Öğretmenlerin Tutum Düzeylerinin Çalıştıkları Kuruma Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Tutum	Devlet Okulu	326	3,910	0,480	-2,153	0,032
	Özel Okul	99	4,030	0,495		

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 326'sı devlet okulunda, 99'u özel okulda çalışmakta olup öğretmenlerin tutum puanları ortalamalarının çalışılan kurum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.153$; $p=0.032<0,05$). Özel okulda çalışanların tutum puanları ($x=4,030$) devlet okulunda çalışanların tutum puanlarından ($x=3,910$) yüksek bulunmuştur. Bu sonuç da özel okulların devlet okullarına göre yaratıcı drama yöntemine daha çok önem verdiği ve öğretmenlerin derslerinde yaratıcı drama yöntemini kullanmalarını desteklediği şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmenlerin Drama Yöntemi ile Fen Bilimleri Dersinin İşlenmesine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 17. Katılımcıların Dramayı Derslerinde Kullanma Frekans ve Yüzdeleri

Yanıtlar	f	%
Evet	5	50
Hayır	5	50
Toplam	10	100

Öğretmenlere Yaratıcı dramayı bir yöntem olarak kullandığınız bir dersi kısaca anlatır mısınız? Sorusu sorulduğunda öncelikle öğretmenlerin 5'inin ($f=5$) yaratıcı dramayı bir yöntem olarak kullandıkları, 5'inin ($f=5$) ise yaratıcı dramayı bir yöntem olarak kullanmadıkları görülmüştür. Yaratıcı drama yönteminin derslerde kullanan öğretmenlerin sayısının az olmasının nedenleri;

öğretmenler tarafından yaratıcı drama yönteminin çok zaman aldığı düşünülmesi, drama uygulamalarının sınıflarda çok fazla gürültüye neden olması ve öğrencilerin drama yöntemini oyun olarak görüp odaklanamamalarına neden olması olarak gösterilebilir.

Tablo 18. Derslerinde Yaratıcı Dramayı Kullanan Öğretmenlerin Konulara Göre Frekans ve Yüzdeleri

Yanıtlar	f	%
Güneş ve Ay tutulması	2	33.3
Çevre kirliliği	1	16.6
Tanışma etkinliği	1	16.6
Alkol ve sigaranın etkileri	1	16.6
Teknolojinin hayatımızdaki yeri	1	16.6

Öğretmenlerin cevaplarına göre alt temalar oluşturulduğunda yaratıcı dramanın fen eğitiminde “Güneş ve Ay Tutulması, Çevre Kirliliği, Alkol ve Sigaranın Etkileri ve Teknolojinin Hayatımızdaki Yeri” konularında ve tanışma etkinliği olarak kullanıldığı görülmüştür. Güneş ve Ay Tutulması konusunda kullanan 2 kişi ($f=2$), Çevre Kirliliği konusunda kullanan 1 kişi ($f=1$), Tanışma Etkinliği olarak kullanan 1 kişi ($f=1$), Alkol ve Sigaranın Etkileri olarak kullanan 1 kişi ($f=1$) ve Teknolojinin Hayatımızdaki Yeri konusunda kullanan 1 kişi ($f=1$)’dir

Drama Yönteminin Derse Katkısı

Tablo 19. Öğretmenlerin Yaratıcı Dramanın Derse Katkısına İlişkin Vermiş Oldukları Örnek İfadelerden Alıntılar

Temalar	Alt temalar	Katılımcı görüşlerinden alıntılar
Yaratıcı dramanın derse katkısı	Öz güveni geliştirmesi	“Öğrenciyi aktif kılar, özgüven geliştirir, eğlenirken öğretir”(Ö1). Uygulayabildiğim kadarıyla drama derslerime olan katılımı ve ilgiyi artırıyor.”(Ö10).
	Öğrenciyi aktif kılması	“Öğrenciyi aktif kılar, özgüven geliştirir, eğlenirken öğretir.”(Ö1).
	Eğlenirken öğretmesi	“Öğrencilerin eğlenerek öğrenmesini sağlar(Ö3).” “...bu şekilde dersi işlediğimizde öğrenciler çok daha kolay öğrendiler ve aynı zamanda eğlendiler.”(Ö6).
	Kalıcı öğrenme sağlaması	“... konuyu içselleştirerek üzerinde daha yoğun düşünüyor ve kalıcılığı daha fazla oluyor.”(Ö2). “Öğrenmeyi ve daha sonra öğrendiğini hatırlama oranı yükseliyor.”(Ö10)
	Bireysel farklılıklara uygun olması	“Her çocuk farklı şekillerde öğrendiği için de çocuklar kendini daha özgür hissediyor.”(Ö8).
	İstenmeyen davranışları önlemesi	“İstenmeyen davranışların önüne geçilmesinde gerçekten faydalı bir yöntemdir.”(Ö9).

Drama Yönteminin Fen Dersi Konularında Kullanımı

Tablo 20. Öğretmenlerin Hangi Konularda Yaratıcı Drama Yöntemini Tercih Ettiklerine İlişkin Frekans ve Yüzdeler

Yanıtlar	f	%
Yer kabuğu-Uzay	3	60
Güncel Konular	2	40

Yaratıcı drama yöntemini kullanan 5 öğretmenden 3'ü ($f=3$) yaratıcı dramayı daha çok Yer Kabuğu ve Uzay konularında kullanırken öğretmenlerden 2'si ($f=2$) ise daha çok güncel ve somutlaştırılması güç sözel konularda kullanmayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Drama Yöntemi Uygulanırken Karşılaşılan Sorunlar

Tablo 21. Derste Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanan Öğretmenlerin Karşılaştıkları Problemlere İlişkin Frekans ve Yüzdeler

Yanıtlar	f	%
Gürültü	2	28.58
Sınav kaygısı	2	28.56
Zaman kaybı	2	28.56
Fiziksel sınırlılıklar	1	14.28

Drama yöntemi uygulanırken karşılaşılan sorunlara öğretmenlerin verdiği cevaplara göre; öğretmenlerden 2'si ($f=2$) gürültü, 2'si ($f=2$) öğrencilerde görülen sınav kaygısı, 2'si ($f=2$) öğrencilerin zaman kaybı olarak görmesi ve 1'i ($f=1$) ise fiziksel şartların yetersizliği şeklinde görüş belirtmiştir.

Yaratıcı Drama Yöntemi ile Ders Planı Hazırlama

Ders planı hazırlama sürecinde de öğretmenler; zamana, aşamalara veya öğrenci katılımına göre ders planı hazırladıklarına değinmişlerdir. Öğretmenler dersi planlarken genelde ısınma çalışmalarını yaptırmadan derse geçmemektedirler ve zaman planlamasına önem vermektedirler.

Drama Yöntemi Uygulanırken Dikkat Edilmesi Gerekenler

Tablo 22. Drama Etkinlikleri Uygulanırken Dikkat Edilmesi Gerekenlere İlişkin Verilen Cevapların Frekans ve Yüzdeleri

Yanıtlar	f	%
Homojen katılım	5	62.5
Uygun ortam	2	25
Kullanılacak materyaller	1	12.5

Öğretmenlerin 5'i sınıfta homojen katılıma önem verdiğini belirtmiş, 2'si önce uygun ortamın sağlanması gerektiğini, 1'i ise kullanılacak materyallerin olması gerektiğini belirtmiştir.

Yaratıcılığı Geliştirme

Tablo 23. Öğretmenlerin Yaratıcılığın Teşvikine Yönelik Verdikleri Yanıtların Frekans ve Yüzdeleri

Yanıtlar	f	%
Günlük hayat ile bağdaştırarak	2	28.57
Özgün fikirlere açık olarak	3	42.85
Farkına varmalarına imkan vererek	1	14.28
Keşfetmelerini sağlayarak	1	14.28

Öğretmenlerden 2'si ($f=2$) yaratıcılığı günlük hayat ile bağdaştırarak teşvik ettiklerini belirtmiş, 3'ü ($f=3$) özgün fikirlere açık olarak, 1'i ($f=1$) farkına varmalarına imkân vererek, 1'i ($f=1$) ise keşfetmelerini sağlayarak yaratıcılığı teşvik ettiğini belirtmiştir. Yaratıcılık öğretmenden öğretmene farklı anlam kazanmaktadır. Bu nedenle yaratıcılığın teşvikinin de her öğretmende algıladığı şekilde uygulanması beklenmektedir. Verilen yanıtlara bakıldığında her öğretmen yaratıcılığın teşviki için kendilerine özgü yöntem ve etkinlikler geliştirmiş ve bunları her sene uygulamışlardır. Bu etkinlikler öğrencilerin dikkatini çekebilmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yapılan araştırma kapsamında birinci alt probleme cevap aramak amacı ile uygulanan öz yeterlik ölçeği sonucunda, öğretmenlerin drama yöntemini kullanmalarına ilişkin genel olarak orta düzeyde yeterli oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Güler ve Kandemir'in 2015 yılında yapmış oldukları çalışmalarda öğretmenlerin öz yeterliklerinin yüksek olduğu görülmüş ve bu sonuçların birbirini desteklemediği, farklılıkların çıktığı görülmüştür. Bu farklılığın nedeni ise bu çalışmada sadece fen ve sınıf öğretmenleri üzerinde uygulanırken Güler ve Kandemir'in çalışmasının sınıf, Türkçe, matematik, fen, din kültürü, beden, müzik, resim ve İngilizce olmak üzere tüm branşlardaki öğretmenleri kapsamasından dolayı olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca çalışma Altıntaş ve Kaya'nın (2016) yapmış olduğu çalışma ile benzerlik göstermekte ve aynı şekilde öğretmenlerin orta düzeyde yeterli oldukları sonucu ile birbirini desteklemektedir.

İkinci alt problem kapsamında, öğretmenlerin drama yöntemi ile fen dersi işlenmesine yönelik tutumlarının analiz sonuçlarına genel olarak bakıldığında Altıntaş ve Kaya (2016) tarafından yapılmış olan çalışma ile benzerlik gösterdiği ve yüksek tutum düzeylerine ulaşıldığı söylenebilir. Ayrıca Başçı ve Gündoğdu'nun (2011) çalışmalarında da öğretmen adaylarının drama yöntemi ile fen dersinin işlenmesine yönelik yüksek tutum düzeyine sahip olduğu görülmüş ve sonuçlar birbirini desteklemiştir.

Yapılan görüşme formu kapsamındaki araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlere drama yönteminin fen dersinin hangi konularında kullanıldığı sorulduğunda; genel olarak yer kabuğunun gizemi, Dünya ve Evren, küresel ısınma, ekosistem, biyoçeşitlilik gibi daha sözel konularda yöntemin kullanımının tercih edildiği, yaratıcı drama yönteminin atölye çalışmaları hazırlamaya daha elverişli konularda kullanıldığı sonucu elde edilmiştir.

Öğretmenlere "Drama yöntemi uygulanırken karşılaşılan sorunlar nelerdir?" sorusu sorulduğunda; öğrencilerin dramayı ders değil bir oyun olarak gördükleri ve gürültü yaptıkları, sınav kaygısı yaşayan öğrenciler için zaman kaybı olarak görüldüğü, konuların yetişmesinin gecikmesine neden olduğu, fiziksel şartların yöntemin kullanımına uygun olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

“Yaratıcı drama ders planını ne şekilde hazırlarsınız?” sorusuna alınan cevaplar doğrultusunda, öğretmenlerin genel olarak 1 ders saatini kapsayacak şekilde ısınma çalışmalarına önem vererek planlar hazırladıkları görülmüştür. “Drama yöntemi uygulanırken nelere dikkat edilmelidir?” sorusuna verilen cevaplarda; derse birkaç eşya ile gidilip yaratıcılıklarının geliştirmesinin beklendiği, öğrencilerin rastgele olarak seçildiği grupların oluşturulması, sınıf mevcudunun uygun ortama göre ayarlanması, kullanılacak eşyaların kolay bulunabilecek olmasının gerektiği, gruplara ayrılırken gruplar arasında sayı eşitliği olmasına dikkat edilmesi gerektiği sonuçlarına varılmıştır.

Öğretmenlere “Sınıfınızda yaratıcılığı nasıl teşvik ediyorsunuz?” sorusu sorulduğunda ise günlük hayatla ilişkilendirdikleri, konuyu bir şiir ya da şarkıya uyarlamaları için ödev verdikleri, bir modeli oluşturmak için ana malzemelerini söyleyip geri kalanı yaratıcılıklarına bıraktıkları cevaplarının verildiği görülmüştür. “Sınıfınızda yaratıcılığı nasıl teşvik ediyorsunuz?” sorusuna ise öğretmenlerin, öğrencilerinin hayal gücünü kullanmaları ve yaratıcılıklarını geliştirebilmeleri için kendilerine özgü teknikleri kullandıkları belirlenmiştir.

Genel olarak araştırma sonucuna bakıldığında ise, öğretmenlerin fen bilimleri dersinde yaratıcı dramanın kullanımına yönelik öz yeterliklerinin orta düzeyde olduğu ve bu konuda yeterli oldukları görülmüştür. Cinsiyetlerine, branşlarına, çalıştıkları bölgeye göre öz yeterlik puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamış; yaratıcı drama eğitimi alıp almama durumlarına, meslekteki kıdemlerine, çalıştıkları kuruma bağlı olarak öz yeterlik puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Yaratıcı drama ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik olumlu tutumlarının yüksek olmasının yanı sıra, öğretmenlerin drama yönteminin zaman kaybına yol açtığı, bu yöntemle ders planı hazırlamanın zor olduğu, hedeflenen kazanımlara ulaşamadığı, drama sırasındaki gürültünün ders esnasında sıkıntı yarattığına dair olumsuz tutumlara sahip oldukları görülmüştür. Öğretmenlerin branşlarına ve meslekteki kıdemlerine göre tutum puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamış, ancak cinsiyet, çalışılan kurum, yaratıcı drama eğitimi alıp almama durumlarına göre anlamlı bir fark bulunmuştur.

Görüşme yapılan 10 öğretmenden yarısının drama yöntemini aktif olarak kullandığı görülmüştür. Yaratıcı dramayı derslerinde kullanan öğretmenlerin derslerinden oldukça verim aldıkları ve yöntemin öğrencileri derste aktif kıldığı, özgüvenlerini geliştirdiği, eğlenirken öğrettiği, kalıcılık sağladığı, soyut konuları somutlaştırmaya yardımcı olduğu, çocukların kendilerini ifade edebilmelerini kolaylaştırdığına değinmişlerdir. Araştırma sonrasında çalışma ile ilgili olarak birtakım öneriler geliştirilmiştir. Söz gelimi fen bilimleri dersinde yaratıcı drama yönteminin kullanımı diğer öğretim yöntemleri ile karşılaştırılarak bunun öğrenci başarısına etkisi araştırılabilir. Devlet okullarında çalışan öğretmenlerin özel okullarda çalışan öğretmenlere oranla yaratıcı drama yöntemini daha az kullanıyor olma nedenleri araştırılabilir. Öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemini uygularken karşılaştıkları güçlükler ve bu güçlükleri gidermeye yönelik çözüm önerileri araştırılabilir. Yaratıcı drama eğitimi alan öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemini kullanma durumları araştırılabilir.

Kaynakça

- Adıgüzel, Ö. (2006). Yaratıcı drama. Ö. Adıgüzel (Ed.). *Yaratıcı drama 1985-1998 yazılar* (ss. 258-263). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Akkuş, O., & Özdemir, P. (2006). Yaratıcı drama ile matematik ve fen alanındaki bilim adamlarının yaşam öykülerine ve bilime katkılarına yeni bir bakış. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 59-74
- Altıntaş, E., Saylan, A., & Kaya, H. (2016). Öğretmen adaylarının fen bilimleri dersinin drama yöntemi ile işlenmesine yönelik öz yeterlik ve tutumlarının belirlenmesi. *International Journal of Social Science*, 49, 419-437.
- Azar, A. (2012). Ortaöğretim fen bilimleri ve matematik öğretmeni adaylarının öz yeterlilik inançları. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 6(12), 235-252.
- Başçı, Z., & Gündoğdu, K. (2011). Öğretmen adaylarının drama dersine ilişkin tutumları ve görüşleri: Atatürk Üniversitesi Örneği. *İlköğretim Online*, 10(2), 454-467.
- Creswell, J. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications
- Erten, S., & Karademir, E. (2013). Öğretmen ve öğretmen adaylarının fen ve teknoloji dersi kapsamında okul dışı öğrenme etkinliklerini gerçekleştirme amaçlarının planlanmış davranış teorisi yoluyla belirlenmesi, Doktora Tezi, Ankara, 2013.
- Güler, M., & Kandemir, Ş. (2015). Öğretmenlerin drama yöntemine yönelik görüşleri ve öz yeterlik düzeyleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 111-130.
- Karadağ, E., Korkmaz, T., Çalışkan, N., & Yüksel, S. (2008). Drama lideri olarak öğretmen ve eğitimsel drama uygulama yeterliği ölçeği: geçerlik ve güvenirlik analizleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 169-196.
- Maden, S. (2010). Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlikleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 259-274.
- McComas, W. (1996). Ten Myths of science: Reexamining what we think we know about the nature of science. *School Science and Mathematics*, 96, 10-15.
- Özden, Y. (2008). *Öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- San, İ. (1991) Eğitimde yaratıcı drama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. Ayrı Basım, 23(2), 573-582.
- Sofuoğlu, M. G., & Dalkılıç, N. U. (1999). *Çocuk eğitiminde drama: Yöntem ve uygulamalar*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Şimşek, H., & Yıldırım, A. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (1998). *Mixed methodology: Combining qualitative and quantitative approaches*.
- Üstündağ, T. (2016). *Yaratıcı drama öğretmeninin günlüğü*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Yaman, S., Koray, Ö. C., & Altunçekiç, A. (2004). Fen bilgisi öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeylerinin incelenmesi üzerine bir araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 355-364.
- Yapıcı, H. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlilikleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 38, 371- 381

